

raad voor cultuur
raad voor cultuur
raad voor cultuur

R.J. Schimmelpennincklaan 3
postbus 61243
2506 AE Den Haag
telefoon +31(0)70 310 66 86
fax +31(0)70 361 47 27
e-mail cultuur@cultuur.nl
www.cultuur.nl

Aan de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
de heer dr. R.H.A. Plasterk
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

datum: 31 oktober 2008
ons kenmerk: med-2008.05101/2

onderwerp: Advies Meerjarenbegroting 2009-2013 Nederlandse Publieke Omroep

Zeer geachte heer Plasterk,

Naar goed gebruik brengt de Raad voor Cultuur jaarlijks advies aan u uit over de meerjarenbegroting van de Nederlandse Publieke Omroep. Voor het eerst heeft de publieke omroep zijn terugblik gescheiden van de meerjarenbegroting, en heeft hij een rapportage over de prestatieovereenkomst uitgebracht. Bovendien zal de Visitatiecommissie Landelijke Publieke Omroep haar rapport over de publieke omroep komend voorjaar uitbrengen en maakt de publieke omroep zich op voor een nieuwe concessieperiode. De Raad beschouwt 2008 daarom als een tussenjaar, en kiest in voorliggend advies over de Meerjarenbegroting 2009-2013, de Terugblik Meerjarenbegroting 2007 en Rapportage Prestatieovereenkomst 2007 voor een benadering op hoofdpunten van deze drie documenten.

Algemeen

De Nederlandse Publieke Omroep uit in zijn Meerjarenbegroting 2009-2013 tevredenheid over kijkcijfers en bereik: de publieke omroep heeft veel en velen bereikt. Dit is te danken aan een dubbele inspanning. Zo heeft de wetgever een duidelijke regierol bij de Raad van Bestuur neergelegd; die heeft dit vervolgens opgepakt en daadkracht getoond. Daarnaast lijkt de neerwaartse spiraal wat betreft kijkcijfers en bereik gestuit te zijn door de invoering van het programmeermodel. Hierbij merkt de Raad ten aanzien van televisie wel op, dat vooral Nederland 1 succesvol is, omdat vrijwel alle goed scorende programma's daar geprogrammeerd worden. Daarnaast is de publieke omroep in de periode dat het programmeermodel van start ging geholpen door een minder goede periode bij de commerciële zenders. Ten opzichte van de commerciële zenders heeft de publieke omroep met name in de vooravond en de late avond successen ten aanzien van kijkcijfers geboekt. Concluderend meent de Raad dat de publieke omroep complimenten verdient voor de gemaakte vorderingen op het gebied van centrale regie en de genomen inhoudelijke stappen inzake de programmering, waardoor het teruggelopen bereik gestuit is.

Het succes van de publieke omroep is echter geen rustig bezit, maar een eerste stap, die verder uitgebouwd dient te worden. De publieke omroep dient voortgang te boeken op de beide vlakken: de centrale regie moet hij doorzetten en tegelijkertijd moet hij een noodzakelijke inhoudelijke slag maken, van kwantiteit naar kwaliteit. Met die doelen voor ogen formuleert de Raad in dit advies een aantal vragen.

Alvorens de meerjarenbegroting en de verschillende onderwerpen te bespreken, wil de Raad enkele opmerkingen maken over de Rapportage Prestatieovereenkomst 2007. De Raad vindt de rapportage in deze vorm onduidelijk, met name omdat de verbinding tussen globale beleidsvoornemens en concrete actie niet helder is. Met de huidige vorm, die vooral kenmerken heeft van een afvinklijst, wordt onvoldoende rekenschap afgelegd. Rekening houdend met het feit dat dit de eerste keer is dat de publieke omroep voor deze vorm kiest, verwacht de Raad volgend jaar een andere vorm van de Rapportage Prestatieovereenkomst.

De Raad van Bestuur en de omroepverenigingen

In het advies over de Meerjarenbegroting 2008-2012¹ constateerde de Raad met instemming dat de Raad van Bestuur zijn wettelijk vastgelegde centrale regierol met verve ter hand had genomen. Het is de Raad opgevallen dat de publieke omroep in de inleiding van de huidige meerjarenbegroting schrijft dat 'de programmering ontstaat door een samenspel van zelfstandige omroepen die ieder vanuit een specifieke missie of taakopdracht bijdragen aan het geheel'. De Raad vraagt zich af of met deze uitspraak een terugtrekkende beweging wordt ingezet, met een sterkere rol van de afzonderlijke omroepverenigingen. Ten opzichte van de vorige meerjarenbegroting lijkt dit een stap terug. Hierin pleitte de Raad van Bestuur onder de noemer van 'niet vrijblijvende samenwerking'² nog voor een professionaliseringsslag, die onder meer ziet op 'de bevoegdheden van de Raad van Bestuur om de doelmatigheid te bevorderen'.³

De Raad is van oordeel dat er onderwerpen zijn die vragen om een gezamenlijke visie, die vervolgens onder centrale regie wordt geïmplementeerd. Dit geldt met name ten aanzien van de onderwerpen: expressie en kunst, crossmedialiteit, en informatie en opinie. Dit spoort grotendeels met de speerpunten die de publieke omroep in de huidige meerjarenbegroting heeft genoemd. Kunst en expressie en crossmedialiteit bespreekt de Raad dan ook bij dat onderdeel. Hieronder gaat hij in op informatie en opinie.

De Raad meent dat het verschaffen van (achtergrond)informatie de primaire taak is van de publieke omroep. De publieke omroep heeft informatie en opinie echter niet benoemd als prioriteit. Dit acht de Raad ongewenst, omdat juist daar een aantal

¹ Van 31 oktober 2007, met kenmerk med-2007.04245/1.

² Deel van een citaat uit het regeerakkoord. De volledige zin uit het regeerakkoord wordt ook in de Meerjarenbegroting 2008-2012 geschreven en luidt: 'De Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor beleid, voor een evenredige en evenwichtige programmering en voor coördinatie van niet vrijblijvende samenwerking tussen en met zelfstandige omroepen op verschillende zenders'.

³ Meerjarenbegroting 2008-2012, blz. 9

problemen zit. Zo functioneren Radio 1 en Nederland 2 niet optimaal, en maakt de publieke omroep -zoals de Raad reeds in zijn advies over de onderbouwing van de neventaken heeft opgemerkt⁴- geen ruimte voor nieuws en opinie in het pakket radiothema-kanalen. Een stap terug in de centrale regie zou gevolgen kunnen hebben voor de garantie van kwalitatief hoogwaardige nieuws en opinie. Als voorbeeld hiervan kan het vervallen van het geplande nieuwsuur op Nederland 2 dienen. Vanwege bezwaar van een aantal niet hierbij betrokken omroepen, heeft de Raad van Bestuur dit nieuwsuur niet ingevoerd.

Auteursrechten

Uit de meerjarenbegroting blijkt dat er een werkgroep is ingesteld om een oplossing voor de rechtenkwestie te bedenken. Dit ondersteunt de Raad van harte; voor deze problematiek moet op korte termijn een oplossing komen.

In de vorige meerjarenbegroting heeft de publieke omroep al aangegeven dat hij in gesprek is met rechthebbende kunst- en cultuurinstellingen. De Raad vraagt zich af wat het resultaat is van deze gesprekken. In het advies over die meerjarenbegroting heeft de Raad zijn voorkeur uitgesproken voor een moratorium, waarin een exploitatie- en verdienmodel wordt opgesteld, en getest. Hiermee zou de huidige patstelling, waardoor weinig of niets gebeurt met het materiaal, kunnen worden verlaten. De Raad acht dit nog steeds een goede oplossing.

De rechtenkwestie tussen filmmakers/-producenten en de publieke omroep speelt namelijk nog altijd. Vanwege de hogere eisen (bijvoorbeeld afkopen van alle rechten) van afzonderlijke omroepen wordt de verhouding tussen filmmakers en -producenten bemoeilijkt. De Raad benadrukt dat een goede relatie tussen de filmsector en de publieke omroep van essentieel belang is. De Raad spreekt de verwachting uit dat bij nieuwe projecten de rechten wel meteen goed en volledig worden geregeld. Om te voorkomen dat omroepen hierover eigen beleid gaan voeren, is het noodzakelijk dat er hierbij binnen de publieke omroep één lijn wordt getrokken.

Speerpunten

De publieke omroep benoemt drie speerpunten: expressie en kunst, diversiteit en crossmedialiteit. Dit zijn inderdaad drie belangrijke onderwerpen, maar zoals hierboven al duidelijk werd, is de Raad van mening dat informatie en opinie een ook een speerpunt van de publieke omroep dient te zijn.

Expressie en kunst

Tot tevredenheid van de Raad is expressie en kunst een speerpunt van de publieke omroep. Wat betreft de concrete plannen ten aanzien van kunst en expressie, is er onvoldoende duidelijkheid. Zo is moeilijk greep te krijgen op wat de publieke omroep precies wil en doet. De publieke omroep geeft wel aan dat een visie wordt ontwikkeld, wat een goede stap is, maar deze uitgestelde visie las de Raad ook al in de vorige meerjarenbegroting.

⁴ Advies van 6 oktober 2008, met kenmerk rc-2008.04624/4

Vorig jaar werd door de publieke omroep nog een centrale regie en gezamenlijkheid in het vooruitzicht gesteld, maar deze lijkt op het terrein van expressie en kunst nu verlaten te zijn. De programmering van kunst- en cultuurprogrammering wordt nu namelijk aan drie omroeporganisaties overgelaten. De Raad zou het betreuren wanneer de centrale regie op dit punt wegvalt; hij is namelijk voorstander van een publieke omroep die gezamenlijke (kunst- en cultuur-)projecten ontwikkelt. Hiervoor zou de 25% van het budget dat de Raad van Bestuur tot zijn beschikking heeft, gebruikt kunnen worden.

Het ontwikkelen van voldoende kwalitatief hoogwaardige dramaseries bijvoorbeeld, heeft al jaren de aandacht van de publieke omroep, maar zal zonder inspanning en sturing van de Raad van Bestuur moeilijk ontwikkeld kunnen worden. Dit gaat namelijk het draagvermogen van de individuele omroepen te boven.

Voor programmaversterking op televisie ontvangt de publieke omroep een structurele budgetverhoging van 50 miljoen euro. De Raad mist in de stukken een precisering: wat gebeurt er met dit geld? Het is weliswaar duidelijk dat in het bedrag 15 miljoen euro voor drama zit, maar het is onduidelijk voor welk soort drama het geld gebruikt zal worden, en wat eventuele voorwaarden zijn.

Na verschillende eerdere initiatieven als Kompas en Kwaliteitskaart, wordt in de paragraaf over expressie en kunst de cultuurdelta genoemd. Dit is nieuw voor de Raad. Hij vraagt zich af wat er in de tussentijd, sinds de invoering van Kwaliteitskaart en Kompas, is gebeurd.

De cultuurdelta wordt samen met de overheid, de sector en de fondsen opgebouwd. Zo zegt de publieke omroep samenwerking aan te gaan met verschillende kunstkoepels en -instellingen, waaronder Kunsten '92 en de Cultuurformatie. Het is prijzenswaardig dat men een goede verhouding nastreeft en dat er overleg plaatsvindt tussen de omroep en het kunstenveld, maar de Raad is wel van mening dat dit moet gebeuren op basis van een eigen visie van de publieke omroep op cultuur, kunst en expressie. Wanneer deze ontbreekt, bestaat het gevaar dat de publieke omroep zich te veel laat leiden door het kunstenveld. De publieke omroep moet zelf aangeven hoe, in welke vorm en in welke mate hij aandacht wil geven aan kunst en cultuur. De publieke omroep gaat tenslotte over de programmering. De Raad zou graag zien dat de publieke omroep aangeeft hoe die programmering er precies moet uitzien. De publieke omroep moet echt inzichtelijker maken wat hij inhoudelijk wil.

In de vorige meerjarenbegroting heeft de publieke omroep goede vragen geformuleerd ten aanzien van expressie en kunst. In de huidige meerjarenbegroting wordt hierop helaas geen antwoord gegeven. De publieke omroep stelde zichzelf de vragen: Richt de publieke omroep zich met zijn aanbod van kunst en expressie op een brede of smalle groep? Hoe kan er aangesloten worden bij de verschuiving van het onderscheid tussen hoge en lage cultuur? Op welke manier kunnen uitingen van andere culturen een plek krijgen in het aanbod aan kunst en expressie bij de publieke omroep? De Raad wil hier nog twee vragen aan toevoegen: Wat vindt de

publieke omroep het meest van belang ten aanzien van de programmering van expressie en kunst? Welk budget hoort hierbij? Een volledig overzicht van programma's die de publieke omroep tot kunst en cultuur rekent, mag in de toekomst ook niet ontbreken.

De Raad heeft er waardering voor dat er -zowel in het vorige als nieuwe televisieseizoen- zoveel werk wordt gemaakt van geschiedenisprogramma's bij de publieke omroep. Dit levert mooie programma's op. De Raad zou vergelijkbare programma's ook graag op de andere terreinen van kunst en cultuur zien, zodat de ingezette verdieping verbreed wordt. Zo zou de publieke omroep middels 'culturele magazines' periodiek aandacht kunnen besteden aan de afzonderlijke kunst- en cultuurgebieden, zoals kennis en wetenschap, muziek of bouwkunst. Die verbreding moet nadrukkelijk niet louter via de themakanalen gebeuren. Deze kanalen mogen geen alibi vormen om kunst en cultuur van het open net te verbannen. Het open net blijft de maatstaf.

Diversiteit

Het verheugt de Raad dat de publieke omroep zegt te streven naar inclusiviteit in de benadering van allochtonen. Hij constateert in de huidige meerjarenbegroting echter nog steeds te veel een benadering van allochtonen als aparte doelgroep. In plaats van de ontwikkeling van nieuwe (interculturele) titels specifiek op etnische diversiteit, zou de -gehele- publieke omroep meer etnische diversiteit moeten bevorderen in bestaande titels.

De Raad heeft waardering voor het streven van de publieke omroep een divers personeelsbestand te realiseren. Vanuit een divers personeelsbestand is het gemakkelijker een diverse programmering te realiseren. Dit streven werd echter ook in de vorige meerjarenbegroting geuit. Gezien de geringe instroom van etnische minderheden in het 'mediaonderwijs' erkent de Raad dat het geen eenvoudige opgave is. Toch vraagt hij zich wat het afgelopen jaar de resultaten zijn geweest van de stappen naar een divers personeelsbestand.

De publieke omroep richt zich vooral op multiculturele diversiteit. Naar de mening van de Raad moet het onderwerp diversiteit echter breder worden opgevat. De publieke omroep zegt te streven naar een zo groot en breed mogelijk bereik. Daarnaast stelt hij in zijn missie van en voor iedereen te willen zijn, en de Nederlandse samenleving via de programmering te willen binden. Dit is een goede, maar geen gemakkelijke opgave in een tijd dat een grote groep zich van gevestigde instituties afwendt. De groep mensen die ontevreden is over de overheid is grotendeels dezelfde als de groep die zich vanwege een gebrek aan herkenning heeft afgekeerd van de publieke omroep. Dit moet de publieke omroep zich aantrekken. Het is hierbij met name van belang dat deze 'maatschappelijk teleurgestelden' of 'bezorgde burgers' ook bereikt worden via de informatie- en opinieprogramma's en niet alleen via amusement en sport. Nederland 1, de zender voor het grote publiek, kan hierbij een rol spelen. De Raad vraagt zich af wat de ideeën van de publieke omroep hierover zijn, en hoe de publieke omroep dit

concreet wil doen.

De paragraaf 'Maatschappelijke interactie en invloed' in de Terugblik biedt hierover helaas weinig helderheid. Zijn de gerealiseerde punten in het schema een goede vertaling van maatschappelijke interactie en invloed? De Raad constateert dat de publieke omroep veel gegevens geeft, maar het concrete beleid nog moet formuleren.

Helaas wordt ook niet duidelijk welke rol de publieke omroep wil spelen in het maatschappelijk debat. In het advies over de Meerjarenbegroting 2008-2012 heeft de Raad al geopperd dat de publieke omroep ook buiten het midden actief debat moet voeren. Van een publieke omroep mag verwacht worden dat hij hierin een leidende rol speelt.

In de vorige meerjarenbegroting schreef de publieke omroep nog dat het onderwerp van pluriformiteit op korte termijn zou worden opgepakt. Hij gaf aan te willen aansluiten bij 'het door een aantal omroepen voorgenomen kritische zelfonderzoek naar een eventueel gebrek aan pluriformiteit'. Hierbij schreef de publieke omroep dat het niet alleen ging om de links/rechtsdimensie, maar ook om de andere bestaande tegenstellingen.⁵ Dat het thema diversiteit een speerpunt is, ondersteunt de Raad uiteraard, maar mede vanwege de zorgen omtrent het verlies van bepaalde bevolkingsgroepen had de Raad van de publieke omroep een bredere aanpak van het thema diversiteit verwacht, inclusief de links/rechtsdiscussie, en andere aspecten van diversiteit zoals sekse, leeftijd en handicap.

Crossmedialiteit

In het advies over aanvraag en onderbouwing van de neventaken⁶ heeft de Raad reeds zijn waardering uitgesproken over de wijze waarop de publieke omroep actief stappen zet naar nieuwe distributieplatforms. De publieke omroep geeft aan dat de digitale contentstrategie gericht is op een optimale inzet van (een combinatie) van zo veel mogelijk distributiemogelijkheden. Het past bij de taak van de publieke omroep om gebruik te maken van de technologische mogelijkheden. Deze ambities kunnen naar de mening van de Raad echter niet verwezenlijkt worden zonder een apart gereserveerd budget.

Daarnaast acht de Raad ook centrale regie bij de activiteiten op de nieuwe platforms een belangrijke voorwaarde voor het welslagen ervan. Het is namelijk van belang dat die platforms voor het publiek een herkenbaar profiel hebben, en niet worden gezien als vrijplaatsen van de afzonderlijke omroepverenigingen.

Uit de plannen met betrekking tot digitale strategie en innovatie blijkt dat de publieke omroep op dit terrein nog steeds zoekende en tastende is. Hij probeert in een nogal technisch verhaal onder woorden te brengen wat hij wil, en hoe hij nieuwe media inzet. De publieke omroep slaagt er niet in over te brengen waarom hij wat op de nieuwe platforms wil doen. Dit blijkt wel hieruit, dat de publieke omroep distributie en innovatie voornamelijk als doel beschrijft, in plaats van als

⁵ Zoals bijvoorbeeld: stad/provincie, elitair/volks en libertijns/behoudend.

⁶ Advies van 6 oktober 2008, met kenmerk rc-2008.04624/4.

een middel om de publieke taak (beter) uit te oefenen. De Raad wijt dit aan een technologie gedreven inslag, in combinatie met een gebrek aan visie.

De Raad mist overigens de Europese context met betrekking tot de digitale strategie en innovatie. Met name in het kader van de Europese discussie over eventuele marktverstoring door nieuwe mediadiensten van publieke omroepen, moet de publieke omroep duidelijk aangeven wat hij met die platforms wil, en waarom hij daarop een taak voor zichzelf ziet.

De publieke omroep dient in de meerjarenbegroting een aanvraag in voor drie radio- en twee televisiemakkanalen, en Uitzending Gemist op bestelling.

De radiomakkanalen 'Eigentijdse muziek', 'Young professionals klassiek muziek' en 'Young professionals jazz en wereldmuziek' hebben een experimenteel karakter en zullen tot het einde van de huidige concessieperiode gedistribueerd worden, waarna wordt gezien of ze gecontinueerd worden. Het is echter onduidelijk op basis van welke criteria die continuering eventueel plaatsvindt.

Het aantal televisiemakkanalen wordt teruggebracht van 17 naar 12. Omdat twee daarvan licht van profiel wijzigen, doet de publieke omroep voor deze makkanalen een aanvraag. De Raad is van mening dat deze kanalen, 'Kinderen en ouders' en 'Politiek en sport', goed bij de publieke omroep passen. Dit geldt ook voor de dienst 'Uitzending Gemist op bestelling'. Het is goed dat het materiaal van de publieke omroep met deze uitbreiding van een bestaande dienst -Uitzending Gemist- nog beter beschikbaar wordt.

In het algemeen ondersteunt de Raad de keuze voor experimenten met nieuwe platforms van de publieke omroep. Hij vindt echter wel dat de publieke omroep duidelijkheid moet geven omtrent de voorwaarden waaronder deze experimenten plaatsvinden. Net als in het advies over de aanvraag van de neventaken mist de Raad in de meerjarenbegroting een concreet overzicht van welk doel en bereik de publieke omroep met de experimenten nastreeft, en op welk moment wordt besloten of de experimenten succesvol zijn, of niet.

Voor de overige standpunten van de Raad ten aanzien van de neventaken, verwijst hij u graag naar het hierboven genoemde advies over de onderbouwing van de neventaken.

Radio en televisie

Uit de cijfers in de meerjarenbegroting blijkt dat de situatie bij radio nog altijd zorgelijk is: alle grote zenders leveren bereik in. De ambities voor Radio 1 en 2 worden niet waargemaakt; het bereik van Radio 1 zit nu onder de 7%, terwijl de ambitie 8% was.

Radio 1, voorheen het vlaggenschip van de publieke omroep, is van oudsher een informatiezender. De zender wil nu echter door meer vaart en afwisseling in de programmering en programma-inhoud (met name door kortere items) een groter bereik creëren. De Raad is van mening dat het zeer lastig is om vanuit de positie van informatiezender tempo te maken. Bovendien betwijfelt hij of deze eenzijdige oplossing recht doet aan de (functie van de) zender en de wens van de luisteraar.

Een belangrijke vraag is dan ook wat de publieke omroep beoogt met Radio 1. Waarom denkt de publieke omroep dit vooral te bereiken met 'vervlotting'? De gedaalde cijfers van Radio 1 ten spijt, vraagt de Raad zich af of de discussie zo op meer bereik gericht moet zijn. Moet je inhoudelijk veel willen inleveren om in bereik een bescheiden winst te boeken? Ten koste van wat mogen de veranderingen gaan?

Het succes van de ene radiozender (bijvoorbeeld Radio 5) kan bovendien ten koste gaan van het succes van de ander (bijvoorbeeld Radio 2). Zo zal ook de profielwijziging van Radio 1 gevolgen kunnen hebben voor het bereik van de andere publieke radiozenders. De Raad acht het dan ook van belang dat de publieke omroep aangeeft in hoeverre hij interne concurrentie en kannibalisering accepteert.

De hoeveelheid goed bekeken programma's op Nederland 1 heeft ervoor gezorgd dat deze zender succesvol is geworden. De Raad vraagt zich echter af of de zender ook voldoende inhoudelijk is. De zender is hoofdzakelijk gericht op het grote publiek, en laat verdieping over aan andere zenders. Past dat bij de publieke omroep?

Nederland 2 zou de verdiepende zender worden, waar kunst en cultuur een plek zouden krijgen. De publieke omroep merkt zelf op dat Nederland 2 verdere aanscherping verdient. De Raad deelt die mening.

Het bereik onder jongeren van Nederland 3 is goed. De Raad heeft echter twee vragen over de zender. Zo is de exacte functie ervan nog niet helder. De bedoeling was met Nederland 3 een zender met de belangrijke functie van experiment en vernieuwing te hebben, waarbij programma's eventueel een overstap naar Nederland 1 of 2 zouden kunnen maken. Heeft het deze functie nog? Het lijkt nu namelijk een jongerenzender geworden. De Raad prijst BNN voor zijn rol op dit net, maar vraagt zich hierbij af of de zender wel de hele groep jongeren wil bereiken.

De Raad constateert evenals in het vorige advies over de meerjarenbegroting dat de genres human interest en non-fictie een zeer groot aandeel hebben in de programmering van de publieke omroep. Uit de 'Genremix 2009'⁷ blijkt dat human interest ruim dertig procent uitmaakt van de televisieprogrammering. De Raad spreekt wederom zijn zorg uit over de mogelijke verwatering en vervlakking van de programmering.

Prestatieovereenkomst

Met het kijk- en luistergeld bestond er een directe band tussen de burger en de omroep. Vanwege de fiscalisering van het kijk- en luistergeld is die band nu minder helder. De publieke omroep geeft aan dat er, onder het motto 'wie betaalt, bepaalt', door de fiscalisering van het kijk- en luistergeld een sterkere politieke bemoeienis kan zijn. De Raad acht het een verontrustend signaal dat de publieke omroep

⁷ Meerjarenbegroting 2009-2013, blz. 29

aangeeft dat hij politieke bemoeienis als een reëel risico ziet.

Daarnaast geeft de publieke omroep aan dat met een prestatiecontract het risico van teveel directe bemoeienis ontstaat. De Raad is op zich voorstander van prestatieovereenkomsten, maar deze dienen nog wel een betere vorm te krijgen. Hij is van mening dat de politiek aan de publieke omroep globale programmatische opdrachten zou moeten geven. Vervolgens moet de publieke omroep de rust en ruimte krijgen om zelf te bepalen hoe hij dit inhoudelijk volbrengt, hetgeen de politiek vervolgens weer controleert.

De Raad kan zich vanuit deze procedure het gevoel bij de publieke omroep van een teveel aan toezicht en bemoeienis wel voorstellen. De prestatieovereenkomst is namelijk een van de vele elementen waarmee controle over de publieke omroep wordt uitgevoerd. De Raad constateert dat met de verschillende wettelijke regelingen, het prestatiecontract, het Commissariaat voor de Media, de Raad voor Cultuur, de vierjaarlijkse visitatiecommissie, en regelmatige ad hoc onderzoeken zoals recent van de Rekenkamer, een stapeling van toezicht bestaat. Deze mate van externe sturing en toezicht om tot een goede besluitvorming te komen bij de publieke omroep is, naar de mening van de Raad, wel te verklaren vanuit het verleden, maar in de toekomst veel minder nodig naarmate de publieke omroep zelf in staat blijkt te zijn eigen regie te voeren. De stapeling van toezicht dient dan ook heroverwogen te worden.

De vermindering van het externe toezicht zal naar verwachting eveneens de bureaucratische druk bij de publieke omroep verlagen. Hierdoor ontstaat er meer ruimte - en geld - voor, bijvoorbeeld, professionals en programma's.

Tot slot

Voor het tweede achtereenvolgende jaar constateert de Raad een positieve toonzetting van de meerjarenbegroting. De positieve toon is niet onterecht. Vergeleken met enkele jaren geleden gaat het ook beter met de publieke omroep. Mede hierom had de Raad verwacht in de Meerjarenbegroting 2009-2013 meer concrete stappen en plannen te lezen. De uitgebreide meerjarenbegroting, de terugblik en de rapportage over de prestatieovereenkomst ten spijt, wordt het de Raad niet duidelijk wat de publieke omroep concreet op de verschillende terreinen wil doen.

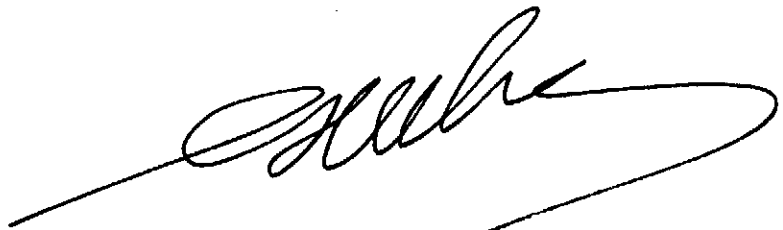
In het advies heeft de Raad dan ook de nodige vragen gesteld. De Raad beveelt de minister aan om de publieke omroep te verzoeken deze in de volgende verbeterde rapportage over de prestatieovereenkomst te beantwoorden. De Raad acht met name de vragen van belang ten aanzien van de volgende onderwerpen: de centrale regierol van de Raad van Bestuur, de plaats en het belang van informatie en opinie bij de publieke omroep, de visie van de publieke omroep op expressie en kunst, de

rol van de publieke omroep in het maatschappelijk debat, met daarbij een
noodzakelijke verbreding van diversiteit, en de doelstellingen van de publieke
omroep met betrekking tot crossmedialiteit.

Hoogachtend,

Els H. Swaab
Voorzitter

Kees Weeda
Algemeen secretaris